

Transcript of HASTA VE HASTA YAKINI EĞİTİMİ

AMAÇ NE?

HASTA VE YAKINI EĞİTİMİ

UZM.HURİŞAH KASAKAL

Uzun yıllar ihmal edilerek , hakları olan destek ve organizasyondan mahrum kaldılar.

Palyatif Bakım Hasta Hakları Avrupa Kılavuzu(2004)

Son anını geçirmek istediği yeri seçme hakkı

Hastalıkla ilgili yakınmaların kontrol altına alınması hakkı

Ölüm öncesi ve sonrası aileye desteğin sağlanmasını

Palyatif bakıma ulaşımın kolaylaştırılmasını

Multidisipliner ekibe ulaşabilme hakkını

Palyatif bakımda multidisipliner ekip;

hastanın eve hazırlanmasında önemli bir role sahiptir.

Hasta ve yakını eğitimi;

Palyatif hastalığın septom yönetimi ve sağlık bakımı ile ilgili konularda

Onların katılımı ile,

Evde sağlık bakımı ile ilgili bilgiyi edinme

Özümleme ve

Beceri kazandırarak

sağlık davranışına dönüştürme süreci

olarak TANIMLANABİLİR

HASTA VE BAKIM VEREN EĞİTİMİ;

(Brucoliere 2000,Whitehead 2004)

Sağlığın korunması ve sürdürülebilmesi İçin;

Üç hedefe dayalı hasta ve bakım veren eğitimi planlanmalıdır.

Var olan kabiliyetlerin sürdürülmesi ve geliştirilmesi

Kişisel öz bakım aktivitelerinin yapabilirliğinin sağlanması

Sosyal yaşama katılımının desteklenmesidir.

• Palyatif bakımda ,

Sağlık çalışanı;

sağlık bakımının yöneticisi ve eğitici rolü üstlenirken,

Bakım veren;

sağlık ekibinin üyesi, hastanın gereksinimlerini sağlık ekibi yerine karşılayan vekil rolündedir.

Bakım veren; taburculuk sonrası,

Doktor

Hemşire

Psikolog

Diyetisyen HASTA YAKINI

Fizyoterapist

Sosyal çalışmacı

Bu nedenle de hastanın bakımının temel odağını eğitim oluşturur.

Bilişsel,

Duyuşsal ,

Psikomotor alanlarda

Eğitim Kapsamında Neler Olmalıdır?

- Mevcut sağlık sorunu /Hastalık ve prognozu,
- Hastalık ya da sağlık sorununun günlük yaşam aktiviteleri üzerindeki etkisi,
- Tedaviler, ilaç uygulamaları ve yan etkileri,
- Gelişebilecek tehlike belirtileri, komplikasyonlar ve acil durumlar,
- Bakıma yönelik uygulamaların ev ortamına göre düzenlenmesi, uygun araç ve gereçler
- Sağlık bakımı verirken dikkat edilecek noktalar.

Sağlıklı yaşam biçimi davranışları

Öz-bakım

Stresle baş etme ve Problem-çözme stratejileri

Sosyal destek sağlanabilecek kuruluşlar (Aile destek ve yardımlaşma grupları)

Acil ya da kriz durumlarında yararlanılacak merkezler, kuruluşlar ve ulaşım

Rehabilitasyon

Hastanın kendi olanakları içinde yapabileceği boş zaman aktiviteleri

Palyatif bakım sağlık personeli , hasta ve ailesine eğitim planlarken,

"

Nasıl eğitiriz?" ve "Hasta Nasıl öğrenir?"

sorularını kendilerine sorması gerekir.

İnsanlar;

- Okuduklarının %10
- İşittiklerinin %20
- Gördüklerinin %30
- Görüp , işittiklerinin %50
- Söylediklerinin % 70
- Yapıp - söylediklerinin % 90 hatırlarlar.

Sağlık personeli;

Eğitim gereksinimlerini tanımlamak için sistematik süreci kullanmalı,

Süreç doğrultusunda hazırladığı eğitim planını uygulamalıdır.

Bireylerin eğitim gereksinimleri, bakım vereni ile birlikte belirlenmeli ve tespit edilen gereksinimler doğrultusunda plan yapılmalıdır

Hasta eğitimi =iletişim süreci

Eğitimde kullanılan dilin;

Tıbbi terminolojiden uzak, açık, anlaşılır olması ,

Duygusal terimler içermemesi gerekir.

Ayrıca;

Hızlı konuşarak eğitim kısa sürede tamamlanmamalıdır.

Hasta ve bakım verene adıyla hitap edilmelidir

Bu süreç hasta kabulü ile başlar ve devam eder. Palyatif bakım sağlık personeli KABUL SÜRECİNİN BAŞINDA hasta ve ailesine eğitim planlarken,

"

Nasıl eğitiriz?" ve "Hasta Nasıl öğrenir?"

sorularını kendilerine sorması gerekir.

VERİ TOPLAMA

Eğitimde gerekli olan kaynaklara yönelik veriler,

Ev şartlarında bakım için kullanılması gereken araçların sağlanması,

Broşür,

Kaynak kişi,

Kurum,

Destek hizmetler

SAĞLIK ÇALIŞANI ;

Görüşme ve gözlem yaparak doğru bilgilere ulaşır ve verileri toplar daha sonra verileri değerlendirir.

Bilişsel,

Duyuşsal,

Davranışsal ÖĞRENME ALANLARINA GÖRE spesifik öğrenme gereksinimini belirten TANISINI koyar.

1.Bilişsel (Kognitif) Öğrenme:

Düşünme,

Hatırlama,

Karar verme,

Sonuç çıkarma ve

Sonuca ulaşma gibi zihinsel faaliyetleri içerir

.

Hastalık süreci, ilaç ve tedaviler hakkındaki bilgiler bu tür öğrenmeyi kapsar.

Öğrenme 3 boyuttan oluşur.

Duyuşsal (Affektif) Öğrenme;

Hasta ve bakım veren kişilerin ,

Tutum,

Duygu

İnançlarına hitap eder.

Duygular, tutumlar ve inançlar hasta eğitiminde sıklıkla ihmal edilir.

Güven ve iyi bir iletişim duygusal öğrenmenin temelidir.

Cesaretlendirme ,

Duygularını ifade edilmesini sağlama

Sağlık / hastalık inançlarını açıklama bu tip öğrenmeye girer.

3.Psikomotor Öğrenme

Fiziksel becerilerin öğrenilmesini kapsar.
Öğrenmenin en somut şeklidir. Bu nedenle değerlendirme daha kolaydır.
Bu tür öğrenme adım adım olur ve basitten karmaşığa gidilir

Sağlık çalışanı öğrenme gereksinimlerini belirleyip tanısını koyduktan sonra eğitim planını hazırlar.

Örneğin;

Hasta birey açısından ele alındığında planın hazırlanmasında özellikle;
Hastalık ve hastalığın tedavisinin kavranması, bunların günlük yaşam aktiviteleri üzerindeki etkileri

Evde sağlık bakımının yönetimi üzerinde önemle durulmalıdır

PLANLAMA

Planlama sırasıyla;

Eğitim hedeflerinin belirlenmesi.

Eğitim önceliklerinin saptanması.

Eğitimde uygun yer, zaman ve gerekli sürenin belirlenmesi.

Eğitim stratejisi, yöntemi ve tekniklerinin seçilmesi.

Değerlendirme yöntemlerinin saptanması.

Kullanılacak kaynakların, materyalin belirlenmesi etkinliklerini içerir.

Palyatif bakımda hasta eğitiminin gerçekleşmesi kişiye özgü yaklaşım ve doğru öğretim teknikleri ile gelişir.

Bu yöntem ve teknikler arasında sıklıkla;

Düz anlatım,

Bire-bir öğretim,

Grup öğretimi,

Demonstrasyon,

Tartışma,

Soru-cevap,

Rol oynama yer alır.

UYGULAMA

Kültürel yapı dikkate alınmalı,

Anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

Gerekli tekrarlar yapılmalıdır.

Eğitim materyali eğitim düzeyi ve gerçek ortam dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

UYGULAMA

ALIŞTIR (Copel 2000,,Rankin and Stallings 2001)

Bu yöntemde öğrenen,

Rahat ve yapılanı görebilir olmalı,

Sağlık çalışanı her adımı anlatarak
Yapılış nedenini açıklayarak
İşlemin kilit noktalarını tekrarlamalı,
Öğrenene KADAR işlem yaptırılmalıdır.

Bakım veren eğitiminde;
Hedeflenen sağlık davranışının oluşup oluşmadığı
Öğrenmenin ne ölçüde gerçekleştiği sorgulanmalıdır.
Bunun için
soru sorma ve gözlem yöntemi kullanılır.

• Sürecin tüm aşamaları ile ilgili kayıtlar tutulmalıdır.
Palyatif bakım gereksinimi duyan bireylerin; süreç içinde sağlık durumlarını tehdit eden,

Ciddi bir komplikasyon ya da tehlike belirtisi sayılabilecek değişiklikler yaşamaları kaçınılmazdır.

Bireye sağlık bakım hizmeti sunumundan sorumlu olan bakım verenin ;

Sağlık durumundaki değişiklikleri fark etme
Alınacak önlemler konusunda profesyonel yardıma
ve eğitime gereksinimleri vardır.
Bu yardım ve eğitimle ;
Tedavi süreci hızlanacak,
Gereksiz hastaneye yatışlar azalacak
Bakım verenlerin tükenmişlik yaşamaları önenebilecektir.

• Eğitim programları ;
Bireyden bireye ve
Tanıya göre farklılık gösterir.
Bu nedenle birey özelliklerine ve tanıya göre eğitim planı hazırlanmalıdır.

• Eğitim planı,
Bireyin durumundaki değişiklikler doğrultusunda değiştirilmeli ve
Güncellenmelidir.

DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

Erbil ve Pasinlioğlu'nun; " Planlı eğitim ve danışmanlığın kadınların aile hizmetlerinden memnuniyet düzeylerine etkisi " konulu çalışmasında (2008) verilen düzenli eğitimlerin hasta memnuniyetini artırdığı görülmüştür.

Hindistan'ın ;"Romatoid artritli hastalara verilen eğitimin ağrı düzeylerine,psikolojik belirtilerine ve yardım arama tutumlarına etkisi" konulu çalışmasında (2006) romatoid artritli hastalara uygulanan planlı eğitimin ağrıların azalmasında etkili olduğu görülmüştür.

Aksakal'ın ; "Palyatif Bakımda hasta ve hasta yakını eğitiminin özgüvenini artırma ve hastanın evde bakım sorumluluğunu alma üzerine etkisi "konulu çalışmada (2013) verilen planlı eğitimin hasta yakının özgüvenini artırdığı ve hastasına evde bakım verme isteğini olumlu etkilediği görülmüştür.

Yılmazın; Ameliyat öncesi eğitiminin ameliyat sonrası komplikasyonları ve hasta memnuniyeti ne etkisi "konulu çalışmada (2009)komplikasyonları azalttığı görülmüştür.

EVDE BAKIM OKULU

PALYATİF BAKIM KLİNİKLERİ;

Aileye yük olmak istenmemesi,
Kendini güvende ve rahat hissetmek,
Hastalığa ait semptomlardan korkmanın sonucunda
ANCAK
Günümüzde;

Artan nüfusa bağlı kronik hastalıklı ,engelli ve Ca birey sayısında meydana gelen artış ,
Eldeki kaynakları daha etkin kullanma arayışları,
Artan maliyetler ,
Hasta yakınının refekatte yaşadığı fiziksel (Sürekli yorgunluk %60,5) ve psikolojik (Dalgınlık
ve unutkanlık %39,5) sorunlar

Veri Toplama

Tanımlama

Planlama

Uygulama

Değerlendirme

Kayıt etme

TANILAMA

Palyatif bakımda; sağlık personelinin en önemli rolü ;

YAP

ÖĞRET

YAPTIR

TEKRARLAT

Birebir Eğitimde,

Sağlık eğitimi içinde yer alır.

Semptomatik tedavi sonlandırıldıktan
gerekli bakımı nerede almalı

PALYATİF BAKIM

Ağrı ve acıyı dindirme rolü

Adalet rolü

Eğitime ve palyatif araştırmalara katkı sağlama rolü

Mahremiyeti ve hasta onurunu koruma rolü

Yaşam sonu bakım(destekleyici bakıma katkı sağlama rolü)

Bakım verme rolü

Hasta ve ailesini eğitme rolü

Hasta haklarını savunucu rolü

Gerçeği söyleme rolü

Görsel

Yazılı alanları kullanarak

Sağlıklarını ve yaşamlarını olumlu etkileyecek

"Sağlık davranışlarını öğretmek ve hastanın öz-bakım gücünü"
geliştirmektir.

Etkili iletişim becerilerine sahip olması

Hastayı dikkatli bir şekilde dinlemesi

Hasta ve ailesinin, bilgi ve kararlarına saygı duyması

Hasta ve ailesi için gerekli bakım ve desteği sağlayacak eğitimleri planlamalı

Kendi yeteneklerinin farkında olması

Bilgi ve becerisini sürekli yenilemelidir.

Birebir eğitim,

Grup eğitimi

DEĞERLENDİRME

Hasta yakınının ve hastanın bilgi gereksiniminin saptandığı aşamadır

Sağlık, hastalık ve bakım hakkındaki bilgi, düşünce, inanç ve değerler , deneyimler

Öğrenme kapasitine yönelik veriler (Zihinsel, fiziksel ve emosyonel gelişme düzeyi, duyu organlarının durumu, zihinsel yeterlilik, eğitim düzeyi)

Eğitime istek duymaya yönelik veriler (Sosyokültürel yapı , sağlık hizmeti verenlere karşı gösterilen tutum, ağrı, yorgunluk vb. özellikler dikkate alınır)

Eğitim ortamına yönelik veriler

BU AŞAMA :

PALYATİF SAĞLIK KLİNİĞİ HEMŞİRELERİNİN ;